

ELEKTRONICKÉ PODANIE

DORUČENÉ - 9 JAN. 2026

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach	
Došlo:	- 9 -01- 2026 13
Číslo záznamu: 174	Číslo spisu:
Prílohy: 2	Vybavuje:

Ústavný súd Slovenskej republiky
Hlavná 110
042 65 Košice

V Bratislave, dňa 8. januára 2026

Sp. zn.: **8Svk/27/2024**

NÁVRH NA ZAČATIE KONANIA O SÚLADE PRÁVNÝCH PREDPISOV podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy Slovenskej republiky

- Navrhovateľ:** Najvyšší správny súd Slovenskej republiky, so sídlom Trenčianska 56/A, 821 09 Bratislava, v právnej veci vedenej pod sp. zn. 8Svk/27/2024, zastúpený predsedníčkou senátu: Mgr. Kristína Babiaková
- Druhý účastník konania:** Národná rada Slovenskej republiky, so sídlom Námestie Alexandra Dubčeka 1, 812 80 Bratislava
- Vedľajší účastník konania:** Vláda Slovenskej republiky, so sídlom Námestie slobody 1, 813 70 Bratislava, zastúpená Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky, so sídlom Račianska 71, 813 11 Bratislava
- Napadnutý predpis:** § 97n ods. 1 v časti slov „a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu“ zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov
- Rozpor s:** Čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky

Čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

Čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach

Podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) a čl. 144 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava“) v spojení s § 74 písm. d) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 100 ods. 1 písm. b) zákona č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „SSP“) podávame

návrh na začatie konania o súlade ustanovenia

§ 97n ods. 1 v časti slov „a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu“ zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o výkone trestu“) s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) a čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach (vyhláška ministerstva zahraničných vecí č. 120/1976 Zb. o Medzinárodnom pakte o občianskych a politických právach a Medzinárodnom pakte o hospodárskych, sociálnych a kultúrnych právach; ďalej len „Pakt“).

Odôvodnenie

I.

Relevantné skutkové okolnosti vyplývajúce zo súdneho a administratívneho spisu

1. Ústav na výkon trestu odňatia slobody a Ústav na výkon väzby, Gucmanova 670/19, 920 41 Leopoldov (ďalej len „ÚVTOS Leopoldov“) rozhodnutím pedagóga oddelenia výkonu trestu č. 593051-1/2020-DT zo dňa 30. júla 2020 (ďalej len „prvostupňové rozhodnutie“) uznal žalobcu (osobu vo výkone trestu odňatia slobody) za vinného, že sa dňa 1. júla 2020 o 8.00 hod. na cele č. 305a a v čase o 08.14 a 08.17 hod. prostredníctvom komunikačného zariadenia na cele 305a vulgárne vyjadroval na adresu pedagóga (vydávajúceho rozhodnutie), teda nesplnil povinnosť zachovávať zásady slušného správania a vystupovania voči osobám, s ktorými prichádza do styku podľa § 39 písm. b) zákona o výkone trestu, čím spáchal disciplinárne previnenie. Za to mu bol uložený disciplinárny trest podľa § 52 ods. 3 písm. e) zákona o výkone trestu – umiestnenie do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase na dobu 5 dní.

2. ÚVTOS Leopoldov rozhodnutím vedúcej oddelenia výkonu trestu č. 593051-1/2020-DT zo dňa 26. augusta 2020 (ďalej len „žalované rozhodnutie“) potvrdil prvostupňové rozhodnutie a odvolanie žalobcu zamietol.

3. Proti žalovanému rozhodnutiu podal žalobca správnu žalobu, ktorou žiadal jeho zrušenie v spojení s prvostupňovým rozhodnutím a vrátenie veci na ďalšie konanie. Namietal porušenie prezumpcie neviny, vydanie prvostupňového rozhodnutia osobou, ktorá mala byť vylúčená z rozhodovania, nevymedzenie konkrétnych výrokov, ktorými sa mal dopustiť porušenia povinnosti a nemožnosť oboznámenia sa so spisom.

4. Krajský súd v Trnave (ďalej len „správny súd“) uznesením č. k. 20S/158/2020-76 zo dňa 14. marca 2022 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) správnu žalobu žalobcu odmietol. Konštatoval, že súdny prieskum žalovaného rozhodnutia je vylúčený podľa § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu, čo je dôvod na odmietnutie správnej žaloby podľa § 7 písm. h) SSP. Navyše poukázal na skutočnosť, že rozhodnutia a opatrenia vo výkone trestu odňatia slobody sú súčasťou vykonávacieho konania ako posledného štádia trestného konania. Zbor väzenskej a justičnej stráže (ďalej len „ZVJS“) a príslušné ústavy na výkon trestu nevystupujú v postavení orgánov verejnej správy. Rozhodnutia príslušných orgánov pri výkone trestu podliehajú kontrole zo strany prokurátora (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10Sžk/12/2018 zo dňa 21. augusta 2019).

5. Proti napadnutému uzneseniu podal žalobca - sťažovateľ kasačnú sťažnosť, kde okrem iného namietal neprípustnosť a neústavnosť výluky disciplinárnych rozhodnutí vo veciach osôb vo výkone trestu odňatia slobody zo správneho súdneho prieskumu (§ 97n ods. 1 zákona o výkone trestu) a akcentoval potrebu iniciovania konania o súlade právnych predpisov, k čomu mal pristúpiť už aj správny súd (str. 7 kasačnej sťažnosti). V kasačnej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že požiadal Centrum právnej pomoci o poskytnutie právnej pomoci v kasačnom konaní (str. 8 kasačnej sťažnosti).

6. Zo súdneho spisu je zrejmé, že Centrum právnej pomoci, Kancelária Žilina (ďalej len „centrum právnej pomoci“) rozhodnutím č. KaZA/14382/2022, ČRZ: 79884/2022 zo dňa 20. júla 2022 (ďalej len „rozhodnutie o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci“) nepriznalo sťažovateľovi nárok na právnu pomoc v konaní o kasačnej sťažnosti proti napadnutému uzneseniu z dôvodu zrejmej bezúspešnosti (§ 8 zákona č. 327/2005 Z. z. o poskytovaní právnej pomoci osobám v materiálnej núdzi a o zmene a doplnení zákona č. 586/2003 Z. z. o advokácii a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov v znení zákona č. 8/2005 Z. z.; ďalej len „zákon o poskytovaní právnej pomoci“). Zrejmu bezúspešnosť centrum právnej pomoci videlo práve v zákonnej výluke súdneho prieskumu rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu podľa § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu (č.l. 113 súdneho spisu). Správny súd v Banskej Bystrici rozsudkom č. k. ZA-31S/144/2022-102 zo dňa 27. marca 2024 zamietol správnu žalobu sťažovateľa proti rozhodnutiu o nepriznaní nároku na poskytnutie právnej pomoci, a to práve na základe zistenej bezúspešnosti sporu, z dôvodu aplikácie § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu (č. l. 167 súdneho spisu, body 41 a 42 predmetného rozhodnutia).

7. Z vlastnej činnosti Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky predkladajúci súd zistil, že iný jeho senát (č. 7) rozsudkom sp. zn. 7Svk/17/2024 zo dňa 27. novembra 2024 zamietol kasačnú sťažnosť sťažovateľa a potvrdil právne názory uvedené v rozsudku Správneho súdu v Banskej Bystrici č. k. ZA-31S/144/2022-102 zo dňa 27. marca 2024. Aj senát č. 7 zastával názor, že právna výluka súdneho prieskumu rozhodnutí o uložení disciplinárneho trestu osobe vo výkone trestu podľa § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu je dôvodom bezúspešnosti, a teda dôvodom pre nepriznanie nároku na právnu pomoc osobe, ktorá sa voči takémuto rozhodnutiu chce súdnou cestou brániť (rozsudok sp. zn. 7Svk/17/2024 zo dňa 27. novembra 2024, bod 8).

8. Ku kasačnej sťažnosti sa vyjadril aj žalovaný, ktorý akcentoval a podporoval správnosť záverov správneho súdu, pričom navrhol kasačnú sťažnosť zamietnuť.

9. Uznesením sp. zn. 8Svk/27/2024 zo dňa 25. novembra 2025 kasačný súd prerušil kasačné konanie podľa § 452 ods. 1 v spojení s § 100 ods. 1 písm. b) SSP z dôvodu, že bude iniciovať konanie podľa čl. 125 ods. 1 písm. a) Ústavy o súlade § 97n ods. 1 v časti slov „a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu“ zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 14 ods. 1 druhá veta Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.

II.

K prejudicialite ako podmienke aktívnej procesnej legitímácie súdu

10. Vychádzajúc z čl. 144 ods. 2 Ústavy v spojení s § 74 písm. d) zákona o ústavnom súde je predkladajúcemu súdu známe, že podmienkami aktívnej procesnej legitímácie súdu na podanie návrhu na začatie konania o súlade právnych predpisov sú (i) presvedčenie súdu o nesúlade ním napadnutej právnej úpravy a (ii) prejudicialita (aplikovateľnosť) napadnutej právnej úpravy v konaní pred súdom. V tomto smere je predkladajúci súd presvedčený o možnom rozpore § 97n ods. 1 v časti slov „a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu“ zákona o výkone trestu s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Paktu, pričom svoje dôvody bližšie rozvádza v nižšie predostretej argumentácii (časť IV. tohto návrhu).

11. Čo sa týka prejudiciality v predmetnej veci, predkladajúci súd konštatuje, že správny súd napadnutým uznesením odmietol správnu žalobu sťažovateľa podľa § 7 písm. h) SSP v spojení s § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu (zákonná výluka rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu osobe vo výkone trestu odňatia slobody zo správneho súdneho prieskumu). Úlohou predkladajúceho súdu v kasačnom konaní, vymedzenom kasačnou sťažnosťou sťažovateľa, je pritom posúdiť, či bol tento postup správneho súdu zákonný a ústavný, a teda preskúmať závery správneho súdu a na vec prípadne aplikovať § 7 písm. h) SSP v spojení s § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu. Podmienka prejudiciality je tak v merite

súdnej veci splnená, keďže kasačný súd by mal priamo aplikovať ustanovenie § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu.

12. Predkladajúci súd si však tiež uvedomuje, že jednou z procesných podmienok kasačného konania je právne zastúpenie sťažovateľa (§ 449 ods.1 SSP, keďže v predmetnej veci nie je daná výnimka z povinnosti právneho zastúpenia podľa § 449 ods. 2 SSP), pričom sťažovateľ v kasačnom konaní momentálne nemá právneho zástupcu. Rovnako neopomína, že podmienka povinného právneho zastúpenia nie je v správnom súdnom konaní, a o to viac v kasačnom konaní, samoučelná, má prispieť k profesionalite konania a sleduje sa ňou v prvom rade ochrana práv žalobcu, resp. sťažovateľa (rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 10 Asan 29/2019 zo dňa 11. decembra 2019, bod 18, obdobne tiež rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžfk 28/2019 zo dňa 11. júla 2019, sp. zn. 5 Sžfk 27/2018 zo dňa 12. septembra 2019 a iné). Na druhej strane ústavný súd aj pri posudzovaní splnenia podmienky povinného právneho zastúpenia vystríha pred prílišným formalizmom na úkor ochrany práv účastníkov konania (*mutatis mutandis* rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 348/2020 zo dňa 5. novembra 2020, publikované v ZNaUÚS pod č. 36/2020, sp. zn. I. ÚS 117/2019 zo dňa 15. júna 2021 či rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8 Sžk 14/2021 zo dňa 30. júna 2021, bod 10, sp. zn. 8 Sžfk 28/2019 zo dňa 11. júla 2019, bod 9 a iné). Rovnaké úvahy možno inšpiratívne vyvodit' aj z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý síce nepopiera právo jednotlivých štátov stanoviť povinnosť právneho zastúpenia v konaní pred súdom, ale táto povinnosť sa nemôže stať rozpornou s čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej ako „Dohovor“) z dôvodu jej excesívneho a formalistického uplatňovania bez ohľadu na ňou sledovaný legitímny cieľ (*mutatis mutandis* rozhodnutia Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci DYLUŚ proti Poľsku zo dňa 23. septembra 2021, sťažnosť č. 12210/14, body 41 až 42, 45 a 46, ako aj WILLEMS a GORJON proti Belgicku zo dňa 21. septembra 2021, sťažnosť č. 7420916 a 3 ďalšie, body 85 až 88). V tejto súvislosti právna veda uvádza, že pokiaľ zákonodarca zavádza požiadavku obligatórneho právneho zastúpenia v súdnom konaní, s ohľadom na podstatu práva podľa čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy (teda zachovanie efektívnej a reálnej možnosti prístupu účastníka konania k súdu), vzniká mu pozitívna povinnosť zabezpečiť potrebnú právnu pomoc osobám, ktoré si ju nemôžu dovoliť. Teda musí zabezpečiť, aby požiadavka právneho zastúpenia (či právneho vzdelania) nezabraňovala osobám nedisponujúcim dostatkom finančných prostriedkov domáhať sa svojich práv na súde (HUSSEINI, F.; BARTOŇ, M.; KOKES, M.; KOPA, M. a kol.: *Listina základných práv a slobod. Komentár. I. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2021, str. 1058; OROSZ, L.; SVÁK, J. a kol.: *Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, str. 603-604).

13. Predkladajúci súd dáva do pozornosti, že v predmetnom prípade je sťažovateľ osobou v dlhoročnom výkone trestu odňatia slobody, nemá preto prístup k peňažným prostriedkom v rozsahu, aby si mohol zabezpečiť právne služby advokáta. Jeho finančná situácia je zrejme z rozhodnutia Správneho súdu v Bratislave o oslobodení od súdnych poplatkov (č. l. 141 až 154 súdneho spisu). Prístup k právnenému zastúpeniu v správnom súdnom a kasačnom konaní by tak mal byť sťažovateľovi umožnený cez využitie systému bezplatnej právnej pomoci podľa

zákona o poskytovaní právnej pomoci. V predmetnej veci bol však sťažovateľovi prístup k bezplatnej právnej pomoci v dotknutom kasačnom konaní (nateraz) odňatý z dôvodu aplikácie § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu (body 5 až 7 tohto návrhu). Teda toho ustanovenia, ktoré viedlo aj k odmietnutiu jeho správnej žaloby, je predmetom kasačnej sťažnosti (body 4 a 5 tohto návrhu) a o jeho ústavnej súladnosti má predkladajúci súd pochybnosti. Inak povedané, sťažovateľ z dôvodu ústavne nesúladného znenia § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu, ktoré samo o sebe vedie k už ustálenému záveru o zrejme bezúspešnom uplatňovaní práva a odmietaní žiadostí o právnu pomoc, by nikdy nemal zabezpečený prístup k súdu, ktorý by ním namietanú ústavnú nesúladnosť daného ustanovenia posúdil.

14. Predkladajúci súd preto dospel k názoru, že nemôže odmietnuť kasačnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 459 písm. d) a e) v spojení s § 449 ods. 1 SSP z dôvodu absencie právneho zastúpenia a je daný dôvod, aby sa obrátil s návrhom na začatie konania o súlade právnych predpisov podľa čl. 130 ods. 1 písm. d) a čl. 144 ods. 2 Ústavy v spojení s § 452 ods. 1 a v spojení s § 100 ods. 1 písm. b) SSP na Ústavný súd Slovenskej republiky. V opačnom prípade by totiž aproboval *denegatio iustitiae*, ktoré by jednak sťažovateľovi, ale aj iným osobám vo výkone trestu odňatia slobody a bez finančných prostriedkov, znemožňovalo prístup k súdu vo vzťahu k rozhodnutiam o uložení disciplinárneho trestu osobe vo výkone trestu odňatia slobody (§ 7 písm. h) SSP v spojení s § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu) a zároveň im znemožňovalo (z dôvodu nemožnosti splnenia podmienky právneho zastúpenia) aj prístup k súdu za účelom preskúmania zákonnosti a ústavnosti takéhoto obmedzenia prístupu k súdu (§ 449 ods. 1 SSP v spojení s § 8 zákona o poskytovaní právnej pomoci a s § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu).

15. S ohľadom na osobitné okolnosti predmetného prípadu a závažnosť následkov spojených s neiniciovaním konania o súlade právnych predpisov vo vzťahu k § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu sa preto predkladajúci súd obrátil na Ústavný súd Slovenskej republiky s tým, že podmienku prejudiciality považuje za splnenú. Prípadné konštatovanie nesúladu § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu a jeho derogácia by mali totiž vplyv súčasne aj na sťažovateľovo právo opätovne požiadať o právnu pomoc v kasačnom konaní a následne aj na rozhodnutie predkladajúceho súdu o podanej kasačnej sťažnosti.

III.

Relevantná právna úprava

16. Podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy *každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.*

17. Podľa čl. 46 ods. 2 Ústavy *kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, môže sa obrátiť na súd, aby preskúmal zákonnosť takéhoto rozhodnutia, ak zákon neustanoví inak. Z právomoci súdu však nesmie byť vylúčené preskúmanie rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd.*

18. Podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru *každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený...*

19. Podľa čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu *každý má úplne rovnaké právo, aby bol spravodlivo a verejne vypočutý nezávislým a nestranným súdom, ktorý rozhoduje buď o jeho právach a povinnostiach, alebo o akomkoľvek trestnom obvinení vznesenom proti nemu...*

20. Podľa čl. 10 ods. 1 Paktu *so všetkými osobami pozbavenými osobnej slobody sa zaobchádza ľudsky a s úctou k prirodzenej dôstojnosti ľudskej bytosti.*

21. Podľa 10 ods. 3 prvá veta Paktu *väzenský poriadok zabezpečí také zaobchádzanie s väzňami, ktorého hlavným cieľom je ich prevýchova a náprava.*

22. Podľa § 52 ods. 1 zákona o výkone trestu *odsúdený je disciplinárne zodpovedný za disciplinárne previnenie.*

23. Podľa § 52 ods. 2 zákona o výkone trestu *disciplinárnym previnením je zavinené nesplnenie alebo porušenie povinnosti alebo zákazu podľa tohto zákona, predpisov na jeho vykonanie alebo ústavného poriadku odsúdeným. Disciplinárnym previnením je aj konanie, ktoré má znaky priestupku podľa osobitných predpisov.*

24. Podľa § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu *za disciplinárne previnenie možno odsúdenému uložiť tieto disciplinárne tresty:*

- a) pokarhanie,*
- b) zákaz telefonického volania až na dobu troch mesiacov,*
- c) zákaz najviac dvoch nákupov potravín, vecí osobnej potreby a iných vecí okrem základných a ďalších potrieb osobnej hygieny a základných potrieb na korešpondenciu,*
- d) zákaz používania vlastného televízneho prijímača alebo rádioprijímača až na dva mesiace,*
- e) umiestnenie do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase až na dobu 20 dní,*
- f) celodenné umiestnenie do uzavretého oddielu až na dobu 14 dní,*
- g) umiestnenie do samoväzby až na dobu 14 dní,*
- h) prepadnutie vecí.*

25. Podľa § 54 ods. 1 zákona o výkone trestu *počas výkonu disciplinárneho trestu podľa § 52 ods. 3 písm. e) až g) sa odsúdený nezúčastňuje na kultúrno-osvetových, vzdelávacích činnostiach a činnostiach vo voľnom čase, nie je mu dovolené nakupovať potraviny, veci osobnej potreby a iné veci okrem základných potrieb osobnej hygieny a ďalších potrieb osobnej hygieny a základných potrieb na korešpondenciu, telefonovať, fajčiť, prechovávať cigarety, tabak, tabakové výrobky a odpočívať na lôžku mimo doby určenej ústavným poriadkom.*

26. Podľa § 54 ods. 2 zákona o výkone trestu *mimopracovným časom na účely výkonu disciplinárneho trestu podľa 52 ods. 3 písm. e) je čas od 15.00 h do 06.00 h nasledujúceho dňa*

a dni pracovného pokoja; na odsúdeného zaradeného do práce sa toto ustanovenie použije primerane.

27. Podľa § 55 ods. 1 zákona o výkone trestu *uzavretý oddiel sa zriaďuje v osobitnej budove alebo vo vyčlenenom priestore ubytovne oddelenom od miestností ostatných odsúdených. Cela uzavretého oddielu musí zodpovedať hygienickým a stavebno-technickým podmienkam.*

28. Podľa § 55 ods. 2 zákona o výkone trestu *počas výkonu disciplinárnych trestov umiestnenia do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase, celodenného umiestnenia do uzavretého oddielu a umiestnenia do samoväzby používa odsúdený určený odev. Vychádzky odsúdených umiestnených do uzavretého oddielu sa vykonávajú oddelene od ostatných odsúdených v rozsahu jednej hodiny denne. Odsúdený v uzavretom oddiele sa musí podrobiť osobnej prehliadke podľa pokynov príslušníka zboru. Odsúdenému sa odoberú všetky veci, ktoré by mohol použiť na úmyselné poškodenie svojho zdravia alebo zdravia inej osoby. Strava sa odsúdenému vydáva spravidla v cele výkonu disciplinárneho trestu.*

29. Podľa § 55 ods. 3 zákona o výkone trestu *počas výkonu niektorého z disciplinárnych trestov uvedených v odseku 2 odsúdený môže byť z bezpečnostných dôvodov umiestnený na cele sám alebo ak nie sú vo výkone tohto disciplinárneho trestu súčasne aspoň dvaja odsúdení.*

30. Podľa § 55 ods. 4 zákona o výkone trestu *disciplinárny trest umiestnenia do samoväzby sa vykonáva v cele na to určenej; umiestňuje sa do nej len jeden odsúdený.*

31. Podľa § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu *rozhodnutie o uložení disciplinárnej odmeny a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu nie je preskúmateľné súdom; to neplatí, ak ide o rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu za konanie odsúdeného, ktoré má znaky priestupku.*

32. Podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona č. 153/2001 Z. z. o prokuratúre v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o prokuratúre“) *prokurátor dozerá na to, aby a) v celách policajného zaistenia, v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva väzba, trest odňatia slobody, ochranné liečenie, ochranná výchova alebo detencia... boli držané alebo umiestnené osoby len na základe rozhodnutia súdu alebo iného oprávneného štátneho orgánu a aby sa v týchto miestach dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy.*

IV.

K nesúladu namietaného ustanovenia s Ústavou a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky

K nesúladu § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy

33. Predkladajúci súd zastáva názor, že jednou z podstatných zložiek práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy je právo na prístup k súdu. To okrem iného zahŕňa negatívny záväzok pre zákonodarcu spočívajúci v zákaze vytvárať prekážky v prístupe na súd, ktoré by neprimerane obmedzovali toto právo. Zasiahnúť do podstaty práva na prístup súdu môže najmä

taký postup zákonodarcu, ktorým odníme súdu právomoc ochraňovať právo vylúčením určitých vecí spod príslušnosti súdu (OROSZ, L.; SVÁK, J. a kol.: *Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I.* Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2021, str. 584 – 585).

34. Osobitne je v Ústave upravené právo na prístup k súdu v rámci správneho súdnictva – čl. 46 ods. 2 Ústavy. Na jednej strane Ústava garantuje právo na prístup k súdu každému, kto tvrdí, že bol na svojich právach ukrátený rozhodnutím orgánu verejnej správy, ak zákon neustanovuje inak a na strane druhej obsahuje ústavný imperatív – zákaz výluky rozhodnutí týkajúcich sa základných práv a slobôd zo správneho súdneho prieskumu (čl. 46 ods. 2 Ústavy).

35. Z hľadiska aplikácie čl. 46 ods. 2 Ústavy na rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu osobe vo výkone trestu odňatia slobody je pritom podľa predkladajúceho súdu relevantné, či tieto predstavujú rozhodnutia orgánov verejnej správy.

36. Predkladajúci súd si uvedomuje, že názory na to, či útvary a predstavitelia ZVJS, ktorí rozhodujú o disciplinárnych trestoch osôb vo výkone trestu odňatia slobody, sú orgánmi verejnej správy, boli v judikatúre rozdielne. V minulosti (pred novelou, zákonom č. 370/2013 Z. z. ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov) boli rozhodnutia o uložení disciplinárnych trestov osobám vo výkone trestu odňatia slobody ako rozhodnutia orgánov verejnej správy meritórne preskúmané (rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky vo veciach sp. zn. 8Sžo/36/2011 zo dňa 28. augusta 2012, sp. zn. 2Sžo/46/2011 zo dňa 22. augusta 2012, 6Sžo/226/2010 zo dňa 28. septembra 2011, sp. zn. 2Sžo/39/2011 zo dňa 18. apríla 2012), na druhej strane v neskoršej rozhodovacej činnosti prevládol názor, že nejde o oblasť výkonu verejnej správy, ale o osobitnú fázu trestného konania, výkonu trestnej politiky štátu (k tomuto názoru sa priklonil neskôr aj Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. II. ÚS 86/2018 zo dňa 1. februára 2018). Ako však vyplýva napr. z rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 8/2016 zo dňa 2. decembra 2018 (body 47, 137) v konaní o súlade právnych predpisov môže ústavný súd posúdiť nastolenú právnu otázku odlišne od rozhodnutí vydaných senátmi ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti, keďže vychádza z odlišných východísk a preskúmava samotnú ústavnú udržateľnosť právnej úpravy.

37. Pojem orgán verejnej správy v zmysle čl. 46 ods. 2 Ústavy nie je ústavne definovaný pojem. Doktrína vymedzuje tento pojem ako pojem, „ktorý je užší ako orgán verejnej moci... a naopak širší, ako napríklad štátny orgán či orgán štátnej správy. Orgánom verejnej správy sú okrem orgánov štátnej správy aj orgány územnej a záujmovej samosprávy a právnické osoby, ak im zákon zveruje rozhodovanie o právach, právom chránených záujmoch a povinnostiach v oblasti verejnej správy... [J]e strešný pojem pre početnú množinu subjektov rôzneho druhu, ktoré uskutočňujú podzákonnú a organizujúcu aktivitu vo verejných záležitostiach“ (CEPEK, B. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť.* Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2018, str. 42 a 43). Doktrínálna definícia zodpovedá definovaniu orgánu verejnej správy tak, ako je vymedzený v § 4 SSP.

38. O disciplinárnom previnení osoby vo výkone trestu odňatia slobody rozhodujú príslušník alebo zamestnanec ZVJS (§ 97b ods. 1 zákona o výkone trestu), konkrétne riaditeľ

ústavu, vedúci výkonu trestu, vedúci otvoreného oddelenia a pedagóg (§ 97b ods. 2 zákona o výkone trestu). Ústav na výkon trestu odňatia slobody je súčasne organizačnou súčasťou ZVJS (§ 2 písm. b) zákona č. 4/2001 Z. z. o Zbore väzenskej a justičnej stráže v znení neskorších predpisov, ďalej len „zákon o ZVJS“). ZVJS je ozbrojeným zborom (§ 1 zákona o ZVJS), ktorý je podriadený ministrovi spravodlivosti Slovenskej republiky (§ 3 ods. 1 zákona o ZVJS) a jeho organizačné zložky sú zriaďované a zrušované Ministerstvom spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“; § 2 ods. 2 zákona o ZVJS). ZVJS v rámci svojej pôsobnosti pôsobí ako orgán činný v trestnom konaní len v rozsahu stanovenom zákonom č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný poriadok“; § 4 ods. 1 písm. n) zákona o ZVJS). ZVJS tiež plní úlohy orgánu štátnej správy a iné úlohy, ak tak ustanovujú všeobecne záväzné právne predpisy. Zákonodarca pritom v rámci tejto kompetencie v poznámke pod čiarou odkazuje na kompetencie a právomoci ZVJS podľa zákona o výkone trestu (§ 4 ods. 1 písm. v) a nadväzujúca vysvetľujúca poznámka pod čiarou 5a) zákona o ZVJS).

39. Ministerstvo spravodlivosti vo vzťahu k ZVJS vystupuje ako ústredný orgán štátnej správy pre väzenstvo (§ 13 ods. 1 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov; ďalej len „zákon o organizácii ústrednej štátnej správy“). V rámci výkonu ústrednej štátnej správy v oblasti väzenstva ministerstvo spravodlivosti okrem iného všeobecne záväzným právnym predpisom upravuje podrobnosti o disciplinárnych trestoch a rozsahu disciplinárnej právomoci (§ 102 ods. 2 písm. g) zákona o výkone trestu) a rozhoduje tiež o súhlase s overovaním nových, od zákona o výkone trestu odchylných, metód pri zaobchádzaní s odsúdenými (§ 102 ods. 2 zákona o výkone trestu). Právomoc vydať všeobecne záväzný predpis podľa § 102 ods. 2 písm. g) zákona o výkone trestu je realizovaná vyhláškou ministerstva spravodlivosti č. 368/2008 Z. z. ktorou sa vydáva Poriadok výkonu trestu odňatia slobody (ďalej len „Poriadok výkonu trestu odňatia slobody“).

40. S ohľadom na doteraz uvedené zastáva predkladajúci súd názor, že správa väzenstva predstavuje podľa súčasnej právnej úpravy oblasť štátnej, a teda aj verejnej správy. Útvary ZVJS rozhodujú o disciplinárnych previneniach a trestoch podľa § 97a ods. 1 písm. b) zákona o výkone trestu ako o otázkach štátnej správy v oblasti väzenstva (§ 4 ods. 1 písm. v) a nadväzujúca vysvetľujúca poznámka pod čiarou 5a) zákona o ZVJS). Pre výkon štátnej správy v oblasti väzenstva je následne ústredným orgánom štátnej správy ministerstvo spravodlivosti s príslušnými kompetenciami (§ 13 ods. 1 zákona o organizácii ústrednej štátnej správy, § 3 ods. 1 zákona o ZVJS a § 102 ods. 2 písm. g) zákona o výkone trestu). Uvedenému svedčí aj skutočnosť, že samotný výkon trestu odňatia slobody, jeho podmienky a právomoc disciplinárne trestať osoby vo výkone trestu odňatia slobody nie sú upravené v trestnoprávných predpisoch (zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a Trestný poriadok), tieto neobsahujú ani úpravu žiadneho prieskumného konania k rozhodnutiam útvarov ZVJS a útvary ZVJS pri výkone správy väzenstva ani nevystupujú ako orgány činné v trestnom konaní. Pri rozhodovaní o disciplinárnych previneniach a trestoch podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu zákona o výkone trestu tak podľa názoru predkladajúceho súdu vystupujú útvary ZVJS v postavení orgánov verejnej správy

podľa § 4 písm. a), resp. d) alebo e) SSP. Ich rozhodovanie podľa § 97a ods. 1 písm. b) zákona o výkone trestu tak spadá pod rozsah čl. 46 ods. 2 Ústavy.

41. Predkladajúci súd dáva do pozornosti, že jeho vyššie uvedená argumentácia zodpovedá aj doktrínálnemu náhľadu, podľa ktorého rozhodovanie o disciplinárnych previneniach a trestoch spadá do verejnej správy ako oblasť rozhodovania o správnych disciplinárnych deliktoch (CEPEK, B. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2018, str. 397; VRABKO, M. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť. 2. vydanie*. Bratislava: C.H.Beck, 2018, str. 225) a ZVJS ako verejný ozbrojený zbor v tomto smere vystupuje ako vykonávateľ/orgán (štátnej) verejnej správy (CEPEK, B. a kol.: *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. Bratislava: Wolters Kluwer SR s.r.o., 2018, str. 169).

42. Čo sa týka nesúladu § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy predkladajúci súd poukazuje na to, že z dôvodu výkonu trestu odňatia slobody rozsah obmedzenia základných práv a slobôd týchto osôb je taxatívne vymedzený zákonom - v § 4 ods. 1 a ods. 2 zákona o výkone trestu. Zákon o výkone trestu následne vymedzuje zostatkové oprávnenia a podmienky ich realizácie, ktorými osoby vo výkone trestu naďalej disponujú (najmä § 18 až § 38 zákona o výkone trestu – ide najmä o právo na veci osobnej potreby, právo na návštevy, korešpondenciu, používanie telefónu, právo na nákup potravín, právo na vychádzky, vzdelávanie či kultúrno osvetovú činnosť).

43. Niektoré disciplinárne tresty podľa § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu odňatia slobody však podstatne sprisňujú režim výkonu trestu odňatia slobody tým, že odnímajú alebo obmedzujú zostatkové, samotným trestom odňatia slobody nedotknuté, základné práva a slobody (napr. vlastnícke právo podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy obmedzené disciplinárnym trestom prepadnutia veci – § 52 ods. 3 písm. h) zákona o výkone trestu, disciplinárne tresty zákazu telefonického volania, umiestnenia do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase, celodenného umiestnenia do uzavretého oddielu či umiestnenie do samoväzby - § 52 ods. 3 písm. b), e), f) a g) zákona o výkone trestu odňatia slobody). Najmä v prípade umiestnenia do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase, celodenného umiestnenia do uzavretého oddielu a umiestnenia do samoväzby ide o disciplinárne tresty, ktoré dodatočne obmedzujú práva osôb vo výkone trestu odňatia slobody tým, že dotknutým osobám je najmä znemožnené sa zúčastňovať na kultúrno-osvetových, vzdelávacích činnostiach, činnostiach vo voľnom čase, telefonovať, fajčiť, odpočívať na lôžku mimo doby určenej ústavným poriadkom, obmedzené je právo nakupovať potraviny a veci osobnej hygieny (§ 54 ods. 1 zákona o výkone trestu), dotknutá osoba sa vyčleňuje z kolektívu spoluväzňov určeným odevom, vychádzky sa obmedzujú, resp. vykonávajú sa oddelene od ostatných odsúdených (§ 55 ods. 2 zákona o výkone trestu) a na cele je dotknutá osoba umiestňovaná spravidla samostatne, v prípade samoväzby výlučne samostatne (§ 55 ods. 3 a 4 zákona o výkone trestu).

44. Predkladajúci súd zastáva názor, že disciplinárny trest prepadnutia veci podľa § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu zasahuje do vlastníckeho práva garantovaného podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy. Disciplinárne tresty zákazu telefonického volania, umiestnenia do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase, celodenného umiestnenia do uzavretého oddielu či umiestnenie do samoväzby (§ 52 ods. 3 písm. b), e), f) a g) zákona o výkone trestu odňatia slobody)

predstavujú zase podstatné sprisnenie režimu výkonu trestu odňatia slobody s potenciálnym zásahom najmä do práva na rodinný a súkromný život podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy a zákazu mučenia, krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy. Tieto skutočnosti nakoniec vyplývajú aj z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva (bod 51 tohto návrhu).

45. V súlade s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy tak podľa názoru predkladajúceho súdu nie je právna úprava § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu, ktorá zo správneho súdneho prieskumu vylučuje *a priori* všetky rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu. Inými slovami, súčasná právna úprava, pretavujúca sa do § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu, neumožňuje správny súdom ani posúdiť či rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu (vzhľadom na ich charakter či individuálne okolnosti prípadu) môžu zasahovať v konkrétnom prípade do základných práv a slobôd fyzických a právnických osôb, napriek tomu, že potenciál zásahu do základných práv a slobôd majú (bod 43, 44 a 51 tohto návrhu), a teda ani preskúmať ich zákonnosť. Správne súdy totiž musia takúto žalobu vždy a v každom prípade bez ďalšieho odmietnuť podľa § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu v spojení s § 7 písm. h) SSP. Zákonodarca súčasne ani v civilnom a ani v trestnom súdnictve neupravil procesný postup, ktorým by trestný alebo civilný súd mohli posudzovať zákonnosť uložených disciplinárnych trestov osobám vo výkone trestu odňatia slobody a predstavoval by teda adekvátnu náhradu za výluku právomoci správnych súdov. Predkladajúci súd dáva do pozornosti, že súdny prieskum rozhodnutí o uložení disciplinárnych trestov osobám vo výkone trestu odňatia slobody predstavuje medzinárodnoprávny štandard aj podľa tzv. *medzinárodného soft law* (bod 55 tohto návrhu).

46. Predkladajúci súd si uvedomuje, že niektoré disciplinárne tresty osôb vo výkone trestu nemusia predstavovať zásah do ich základných práv a slobôd (spravidla napr. pokarhanie podľa § 52 ods. 3 písm. a) zákona o výkone trestu). Pripustením správneho súdneho prieskumu by však tieto nemuseli byť bez ďalšieho preskúmané, keď správny súd tak či tak pri posudzovaní aktívnej žalobnej legitimácie, v intenciách tvrdenia žalobcu, skúma spôsobilosť rozhodnutia orgánu verejnej správy ukrátiť žalobcu na jeho právach (§ 178 ods. 1 SSP), pričom nespôsobilosť žalobcu tvrdiť a v racionálnej rovine predbežne preukázať takéto ukrátenie, rezultuje do odmietnutia (alternatívne zamietnutia) správnej žaloby (napr. rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6Asan/7/2019 zo dňa 16. januára 2020, publikované ako judikát R 21/2020; rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 242/2011 zo dňa 9. júna 2011). Podľa názoru predkladajúceho súdu je preto z tohto hľadiska postup zákonodarcu, ktorý *a priori* vylúčil všetky rozhodnutia podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu zo správneho súdneho prieskumu, aj neproporciálny.

47. Predkladajúci súd pritom dáva do pozornosti, pokiaľ čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy upravuje právo na prístup k súdu a zákaz vyňatia niektorých rozhodnutí z prieskumnej právomoci súdu, zo systematického výkladu Ústavy je zrejmé, že pod pojmom súd je potrebné rozumieť všeobecný súd podľa čl. 141 ods. 1 a čl. 143 ods. 1 a 2 Ústavy. Ustanovenie čl. 46 ods. 2 Ústavy teda neumožňuje odňať právomoc súdu vo veciach rozhodnutí orgánov verejnej správy, ktoré sa môžu týkať základných práv a slobôd a nahradiť ju prieskumnou činnosťou iných

nesúdnych či kvázi-súdnych vnútroštátnych orgánov bez prístupu ku konečnému rozhodnutiu súdu. Dozor prokurátora podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre preto nie je spôsobilý z pohľadu čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy konvalidovať výluk rozhodnutí podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu zo správneho súdneho prieskumu. Obdobne, ako ani dozor prokurátora v zariadeniach na výkon zaistenia a azylových zariadeniach podľa § 18 ods. 1 písm. b) a c) v spojení s ods. 3 písm. b) a c) zákona o prokuratúre nevyklučuje správny súdny prieskum rozhodnutí podľa § 206 a nasl. SSP.

48. Doteraz uvedené argumenty vedú predkladajúci súd k záveru, že ustanovenie § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu je v namietanej časti (vyklučujúcej zo súdneho prieskumu *a priori* všetky rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu osobám vo výkone trestu odňatia slobody) v rozpore najmä s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy, keď ním zákonodarca vyňal rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu, ktoré sú rozhodnutiami orgánu verejnej správy a týkajú sa základných práv a slobôd, zo súdneho prieskumu. K obdobným záverom pritom predkladajúci súd poukazuje aj na rozhodnutia Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. Pl. ÚS 32/08 zo dňa 29. septembra 2010 či sp. zn. Pl. ÚS 112/20 zo dňa 27. júla 2021.

49. Pre úplnosť predkladajúci súd dodáva, že sťažovateľovi bol v predmetnej veci uložený disciplinárny trest umiestnenia do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase podľa § 52 ods. 3 písm. e) zákona o výkone trestu. Ide o jeden z trestov, ktoré môžu mať s ohľadom na individuálne okolnosti prípadu dopad na právo sťažovateľa napr. na rodinný a súkromný život podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy či zákaz mučenia, krutého, neľudského a ponižujúceho zaobchádzania alebo trestu podľa čl. 16 ods. 2 Ústavy (body 43, 44 a 51 tohto návrhu), pričom s ohľadom na § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu v spojení s § 7 písm. h) SSP bolo správne mu súdu (a v kasačnom konaní kasačnému súdu) túto skutočnosť znemožnené preskúmať. Potenciálny nesúladi § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy tak má priamy dopad na predmetný prípad, kde boli predmetné ustanovenia aj správnym súdom aplikované.

K nesúladi § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu s čl. 6 ods. 1 Dohovoru a s čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Paktu

50. Predkladajúci súd zastáva tiež názor, že § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu je v rozpore s čl. 6 ods. 1 Dohovoru. Dáva pritom do pozornosti, že čl. 6 ods. 1 Dohovoru garantuje prístup k súdu v sporoch o občianske práva. Predkladajúci súd už pritom vo svojej argumentácii poukázal na to, že osobám vo výkone trestu odňatia slobody zákonodarca naďalej garantuje viacero oprávnení (body 42 až 44 tohto návrhu), ktoré práve disciplinárne tresty podľa § 52 ods. 3 (osobitne podľa § 52 ods. 3 písm. b), e), f) až h) zákona o výkone trestu) obmedzujú.

51. Vo svojej rozhodovacej činnosti pritom Európsky súd pre ľudské práva opakovane konštatoval, že disciplinárne tresty osôb vo výkone trestu odňatia slobody (najmä týkajúce sa samoväzby či relatívnej izolácie), v nadväznosti na okolnosti ich uloženia (motivácia poníženia, sankcionovanie za kritiku, oneskorené uloženie disciplinárneho trestu) a spôsob ich

výkonu, môžu predstavovať porušenie zákazu mučenia podľa čl. 3 Dohovoru, ktoré korešponduje s čl. 16 ods. 2 Ústavy (rozhodnutia vo veci Schmidt a Šmigol proti Estónsku, sťažnosť č. 3501/20, 45907/20 a 43128/21; vo veci Rzakhanov proti Azerbajdžanu, sťažnosť č. 4242/07; Onoufriou proti Cypru, sťažnosť č. 24407/04; Ramishvili a Kokhreidze proti Gruzínsku, sťažnosť č. 1704/6; Yankov proti Bulharsku, sťažnosť č. 39084/97 či Keenan proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 27229/95). Rovnako disciplinárne tresty uložené osobám vo výkone trestu môžu tiež porušovať právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života či korešpondencie podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru, ktoré korešponduje s čl. 19 ods. 2 Ústavy, a to najmä v nadväznosti na vplyv týchto opatrení na prijímanie návštev, kontakt s rodinou či zásahy do korešpondencie (rozhodnutia vo veci Buglov proti Ukrajine, sťažnosť č. 28825/02; vo veci Gülmez proti Turecku, sťažnosť č. 16330/02 či vo veci McCallum proti Spojenému Kráľovstvu, sťažnosť č. 9511/81). Rovnako zhabanie časopisu s erotickým obsahom a nadväzujúca disciplinárna sankcia osobe vo výkone trestu odňatia slobody boli Európskym súdom pre ľudské práva vyhodnotené ako porušujúce právo na rešpektovanie súkromného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru (vo veci Chocholáč proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 81292/17). S odkazom na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva aj Ústavný súd Slovenskej republiky v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 473/2019 zo dňa 9. júna 2020, publikované v ZNaUÚS pod č. 23/2020, bod 39 uviedol, že disciplinárne opatrenia vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré majú vplyv na podmienky jeho výkonu, v závislosti na ich povahe, môžu porušovať práva podľa čl. 3 a 8 Dohovoru.

52. Spor o zákonnosť uložených disciplinárnych trestov osobám vo výkone trestu odňatia slobody podľa § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu tak podľa názoru predkladajúceho súdu predstavuje spor o občianske práva, pri ktorom čl. 6 ods. 1 Dohovoru garantuje právo na prístup k súdu.

53. Z rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva možno tiež vyvodiť, že trestná vetva čl. 6 ods. 1 Dohovoru sa na konania týkajúce sa väznenstva, vrátane disciplinárnych trestov osôb vo výkone trestu odňatia slobody, v zásade nevzťahuje. Uplatňuje sa výnimočne, napríklad v prípade, ak správanie osoby vo výkone trestu odňatia slobody voči zamestnancom väznice a nadväzujúce disciplinárne konanie, môže mať priamy vplyv na možnosť odpustenia výkonu zvyšku trestu (rozhodnutie vo veci Campbell a Fell proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 7819/77 a 7878/77). Na druhej strane však akékoľvek dodatočné opatrenia vo výkone trestu odňatia slobody, ktoré pôsobia na individuálne občianske práva, s ohľadom na povahu týchto obmedzení (zákaz prijímať viac ako určitý počet návštev rodinných príslušníkov každý mesiac, priebežné monitorovanie korešpondencie a telefonických hovorov) a ich dôsledky (ťažkosti pri udržiavaní rodinných väzieb, vzťahov s inými osobami, obmedzenie vychádzok), musia byť preskúmateľné súdom a vzťahuje sa na nich čl. 6 ods. 1 Dohovoru v jeho občianskej vetve (napr. rozhodnutie vo veci Enea proti Taliansku, sťažnosť č. 74912/10, body 97, 105 až 107; obdobne tiež De Tommaso proti Taliansku, sťažnosť č. 43395/09, body 143 až 155). Európsky súd pre ľudské práva tak vzťahoval čl. 6 ods. 1 Dohovoru aj na prípady, keď boli osobám vo výkone trestu odňatia slobody návštevy obmedzené na jednu hodinu týždenne a za sklenenou prekážkou, boli im obmedzené vychádzky na jednu hodinu denne a nebolo umožnené osobe vo výkone trestu

pokračovať v štúdiu z dôvodu zaradenia do prísneho režimu v rámci výkonu trestu a pod. (rozhodnutie vo veci Stegarescu a Bahrin proti Portugalsku, sťažnosť č. 46194/06, body 37 - 38; vo veci De Tommaso proti Taliansku, sťažnosť č. 43395/09, bod 150).

54. Obdobne tiež čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu garantuje právo na prístup k súdu, ktorý má rozhodovať o (i) právach a povinnostiach osoby alebo (ii) o akomkoľvek trestnom obvinení. Čl. 10 ods. 1 Paktu zakotvuje povinnosť zaobchádzať s osobami pozbavenými osobnej slobody ľudsky a s úctou k prirodzenej dôstojnosti ľudskej bytosti, pričom podľa čl. 10 ods. 3 prvej vety Paktu je vo výkone trestu potrebné zabezpečiť také zaobchádzanie s osobami vo výkone trestu odňatia slobody, ktorého hlavným cieľom je prevýchova a náprava. Povinnostiám štátu podľa čl. 10 ods. 1 a ods. 3 prvej vety Paktu podľa názoru predkladajúceho súdu samostatne ako aj v spojení s čl. 14 ods. 1 Paktu zodpovedá právo osoby vo výkone trestu domáhať sa preskúmania ich aplikácie súdom. Disciplinárne tresty uložené osobám vo výkone trestu odňatia slobody môžu, s ohľadom na okolnosti ich prijatia a spôsob ich realizácie, narážať aj na podstatu záväzkov podľa čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Paktu, pričom ide o také povinnosti, o ktorých by mal rozhodovať na konci celého procesu súd podľa čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu.

55. Výkladu čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu a čl. 6 ods. 1 Dohovoru, v zmysle ktorých by osoby vo výkone trestu, ktorým boli uložené disciplinárne tresty sprísňujúce režim ich výkonu trestu, mali mať garantovaný prístup k súdu, ktorý má právomoc preskúmať ich zákonnosť, nasvedčujú aj pramene tzv. *soft law*, ktoré vyjadrujú medzinárodný konsenzus na ich vnímaní a obsahu. Osobitne v tomto smere predkladajúci súd vyzdvihuje štandardné minimálne pravidlá OSN pre zaobchádzanie s väzňami (pravidlá Nelsona Mandelu), ktoré boli schválené dňa 17. decembra 2016 rezolúciou Valného zhromaždenia OSN č. 70/175 (ďalej len „Pravidlá Nelsona Mandelu“). Podľa pravidla 41 ods. 4 Pravidiel Nelsona Mandelu je jednou z minimálnych procesných garancií osôb vo výkone trestu odňatia slobody právo požiadať o súdny prieskum disciplinárnych trestov, ktoré im boli uložené.

56. Predkladajúci súd zastáva názor, že § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu v napadnutej časti, ktorým zákonodarcia vylúčil z právomoci správnych súdov prieskum rozhodnutí o uložení disciplinárneho trestu podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu, a súčasne neupravil ani súdny prieskum týchto rozhodnutí v civilnej či trestnej vetve všeobecného súdnictva, je v rozpore s právom na prístup k súdu podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru ako aj čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Paktu.

57. Predkladajúci súd si je vedomý skutočnosti, že „súd“ podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu, na rozdiel od čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy, nemusí byť len všeobecným súdom podľa čl. 141 ods. 1 a čl. 143 ods. 1 a 2 Ústavy. Musí však ísť o orgán zriadený zákonom, s vymedzenou právomocou, vynútitelnými rozhodnutiami, nezávislý, nestranný a konanie pred ním musí byť upravené a spĺňajúce štandardné požiadavky kladené na súdne konanie (rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci XHOXHAJ proti Albánsku, sťažnosť č. 15227/19, bod 282; vo veci LOQUIFER proti Belgicku, sťažnosť č. 79089/13, bod 55 a iné).

58. Na tento účel predkladajúci súd posudzoval, či prokurátora v rámci dozoru nad dodržiavaním zákonnosti v miestach, kde sú osoby, ktorých osobná sloboda je obmedzená,

ktorý dozerá na to, aby sa vo výkone trestu odňatia slobody dodržiavali zákony a ostatné všeobecne záväzné právne predpisy (§ 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre), možno považovať za súd v zmysle čl. 6 ods. 1 Dohovoru. V rámci tejto kompetencie má prokurátor totiž právo preskúmať aj rozhodnutia o disciplinárnom treste podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu a tiež zrušiť takéto rozhodnutia v prípade nezákonnosti (§ 18 ods. 3 písm. c) zákona o prokuratúre). Predkladajúci súd preto nemá pochybností o tom, že prokurátor je v tomto smere orgán zriadený zákonom a disponujúci potrebnou právomocou.

59. Na druhej strane, z hľadiska čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu však podľa predkladajúceho súdu nemožno považovať prokurátora za „súd“ z pohľadu úpravy procesného postupu podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre, ktorá nespĺňa štandardné požiadavky kladené na súdne konanie. Procesný postup prokurátora pri preverovaní podnetu osoby vo výkone trestu odňatia slobody proti rozhodnutiu o uložení disciplinárneho trestu podľa § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu totiž nie je upravený zákonom, nie je nárokovateľný v prípade splnenia vopred daných zákonných podmienok, nejde o kontradiktórny proces a právna úprava neobsahuje žiadne náležitosti vo vzťahu k odôvodneniu prípadného negatívneho/nevyhovujúceho opatrenia prokurátora. Absentuje tiež možnosť preskúmať výsledky dozorovej činnosti prokurátora pred súdom.

60. Podľa názoru predkladajúceho súdu prokurátor pri výkone kompetencie podľa § 18 ods. 1 písm. a) zákona o prokuratúre nespĺňa požiadavky kladené na „súd“ podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu. Nenapĺňa tak požiadavky kladené na prístup k súdu v občianskoprávných sporoch, resp. v sporoch o práva a povinnosti podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta Paktu a nepredstavuje zodpovedajúcu náhradu za vylúčenie prieskumu rozhodnutí o disciplinárnych trestoch podľa § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu zo správneho súdnictva podľa § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu. Rovnako tieto požiadavky nenapĺňajú ani útvary ZVJS rozhodujúce o uložení disciplinárnych trestov podľa § 97b ods. 2 zákona o výkone trestu, keďže vystupujú v pozícii orgánov verejnej správy – sú v plnom rozsahu podriadené ministrovi spravodlivosti (nenapĺňajú prvok nezávislosti – body 38 až 40 tohto návrhu).

61. Predkladajúci súd dáva tiež do pozornosti, že dozor prokurátora podľa § 18 ods. 1 zákona o prokuratúre nevylučuje správny súdny prieskum ani v iných obdobných veciach - dozor prokurátora v zariadeniach na výkon zaistenia a azylových zariadeniach podľa § 18 ods. 1 písm. b) a c) v spojení s ods. 3 písm. b) a c) zákona o prokuratúre nevylučuje správny súdny prieskum rozhodnutí podľa § 206 a nasl. SSP.

62. Doteraz uvedené argumenty vedú predkladajúci súd k záveru, že ustanovenie § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu je v namietanej časti (vylučujúcej zo súdneho prieskumu *a priori* všetky rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu osobám vo výkone trestu odňatia slobody) v rozpore aj s čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Paktu, keď ním zákonodarcia rozhodnutia o uložení disciplinárneho trestu podľa § 97a ods. 1 písm. b) v spojení s § 52 ods. 3 zákona o výkone trestu, ktoré sú rozhodnutiami, ktoré sa môžu dotýkať základných práv a slobôd, vyňal zo súdneho prieskumu.

63. Pre úplnosť predkladajúci súd opätovne dodáva, že sťažovateľovi bol v predmetnej veci uložený disciplinárny trest umiestnenia do uzavretého oddielu v mimopracovnom čase podľa § 52 ods. 3 písm. e) zákona o výkone trestu. Ide o jeden z trestov, ktoré môžu mať s ohľadom na individuálne okolnosti prípadu dopad na práva sťažovateľa podľa čl. 3 alebo čl. 8 ods. 1 a 2 Dohovoru (bod 51 tohto návrhu), pričom s ohľadom na § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu v spojení s § 7 písm. h) SSP bolo správnomu súdu (a v kasačnom konaní kasačnému súdu) túto skutočnosť znemožnené preskúmať. Potenciálny nesúlads § 97n ods. 1 zákona o výkone trestu s čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Paktu tak má priamy dopad na predmetný prípad, kde boli predmetné ustanovenia aj správnym súdom aplikované.

V. Záver

64. Na základe vyššie uvedených argumentov predkladajúci súd dospel k presvedčeniu, že § 97n ods. 1 v časti slov „a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu“ zákona o výkone trestu je v rozpore s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy, čl. 6 ods. 1 Dohovoru a čl. 14 ods. 1 druhá veta samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Paktu.

65. Navrhuje, aby ústavný súd tento návrh podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde predbežne prerokoval a podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vydal nasledujúce

uznesenie

*Návrh Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky **prijíma** na ďalšie konanie.*

66. Ďalej navrhuje, aby ústavný súd následne podľa § 88 ods. 2 zákona o ústavnom súde vydal

nález

*Ustanovenie § 97n ods. 1 v časti slov „a rozhodnutie o uložení disciplinárneho trestu“ zákona č. 475/2005 Z. z. o výkone trestu odňatia slobody a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov **nie je v súlade** s čl. 46 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a s čl. 14 ods. 1 druhá veta Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach samostatne ako aj v spojení s čl. 10 ods. 1 a 3 prvá veta Medzinárodného paktu o občianskych a politických právach.*

Mgr. Kristína Babiaková
predsedníčka senátu

- Prílohy:**
1. Uznesenie Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Svk/27/2024 zo dňa 25. novembra 2025 o prerušení konania
 2. Kópia zberného spisu Najvyššieho správneho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 8Svk/27/2024
 3. Zapožičanie súdneho spisu Správneho súdu v Bratislave sp. zn. TT-20S/158/2020